

ДГ „ДЕТЕЛИНА“

Гр. Дупница, община Дупница, област Кюстендил, ул. „Витоша“ 1,
08771291336, e-mail: sdc_4_detelina@abv.bg

Утвърдил:

Елеонора Божилова

Директор на ДГ „Детелина“

ПРОГРАМА ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И
ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

В ДГ „ДЕТЕЛИНА“ гр. Дупница

ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

ГРАЖДАНСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданите и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

ЦЕЛ: Да се подпомогне личностно и социално развитие на децата в условията на сътрудничество и взаимодействие между всички образователни общности в детската градина на основата на правата на децата.

ЗАДАЧИ:

- **Когнитивни:** ориентирание в някои от основните права на детето (име, дом, семейство, образование, здравеопазване, защита от посегателства и др.) и развитието на интелектуалните операции на децата за оценка и интерпретация на събития от живота на детската общност и на най-близкото обкръжение на детето.
- **Афективни:** поставяне на основата на ценности ориентация за гражданско поведение: израждане на позитивен Аз-образ; отстояване на интереси; желание и готовност за участие в живота на детската общност; стимулиране на мотивационната и нагласите за активно участие при решаване на конфликти в детската група и др.
- **Поведенчески:** развиване на самостоятелност и инициативност, самокритичност, организираност при извършване на познавателни и практически дейности; развитието на умения за общуване и работа в екип и др.

РЕАЛИЗИРАНЕ:

- интеририрано в обучението по образователните направления;
- интеририрано в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие.

В Таблици са представени някои съдържателни акценти, които могат да служат на педагогическите специалисти, като отправна точка за конструиране на програма по гражданско образование.

ТЕМАТИЧНО ЯДРО	ТЕМИ	ПОВЕДЕНЧЕСКИ ИЗМЕРИТЕЛИ (Умения, ценности, отношения на децата)
Моята Ролина	"Защо хората живеят заедно?"	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проявяват интерес към изследване на жизнената среда, в която живеят, към начина на живот на околните - връстници и възрастни; ✓ ориентират се във функционалността на правилата на поведение. Назовават и прилагат правила за по-добро взаимодействие между хората.
	"Как хората си помагат?"	<ul style="list-style-type: none"> ✓ обясняват начините на взаимомош между хората и проявяват готовност да защитават по-слабите и уязвимите. ✓ проявяват умения за толерантност в общуването и постигане на съгласие в споровете.
	"Кой се грижи за нашата сигурност?"	<ul style="list-style-type: none"> ✓ разпознават местните органи за ред и сигурност и имат представа за тяхната дейност, свързана със спазването на правата на децата.
	"Населеното място, в което живея"	<ul style="list-style-type: none"> ✓ познават и имат положително отношение към някои от природните и исторически забележителности на населеното място, в което живеят.
	"Моята ролина България"	<ul style="list-style-type: none"> ✓ идентифицират България като своя ролина; ✓ ориентират се в традиционни национални добродетели – миролюбие, трудолюбие, любов към учението, родолюбие; ✓ имат представа за различните етнически групи, които живеят на територията на България.
Граждански права и отговорности	"Държавни символи: столица, герб, знаме, химн."	<ul style="list-style-type: none"> ✓ познават националните символи и се ориентират в тяхното съдържание.
	"Какви права имат децата?"	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ориентират се в разбиранията за човешките права като гаранция за това хората да бъдат свободни, сигурни и равнопоставени.
	"Да работим и играем заедно"	<ul style="list-style-type: none"> ✓ откриват причинно-следствени връзки в поведението на хората; ✓ имат формирано положително отношение към общите занимания на групата.
	"Моего здраве"	<ul style="list-style-type: none"> ✓ имат позитивно отношение към своето тяло и здраве; ✓ познават и спазват основни хигиенни правила и норми.
	"Моего име. Имената на моите връстници"	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ориентират се в унияверсалната същност и послания на човешките имена, независимо от техния различен етнокултурен произход.
Идентичност (лична, групова, национална, общочовешка)	"Моите приятели"	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проявяват интерес към опознаване на другите деца в групата; ✓ развиват групова идентичност и повишават чувствителността си към живота в детската градина.
	"Моят дом"	<ul style="list-style-type: none"> ✓ възприемат дома като лично пространство, определено от потребностите и възможностите на неговите обитатели, и като територия за действие на правата на детето;

	Символически различия	"Ако всички сме еднакви"	✓ притежават пространствена ориентация за местоположението на своя дом и могат словесно да го описват.
		"Разбирателството между хората"	✓ проявяват познавателен интерес към процеса на откриване на различия и подобия между хората.
			✓ стремят се да постигат съгласие в спорни ситуации; ✓ правят обосновавана критика на връстниците си, когато нарушават правата им.

Обучението по гражданско образование в детската градина може да се осъществява с помощта на интерактивни методи и техники

Интерактивната технология осигурява висока мотивация на децата за участие в процеса на обучение, добра ориентация в съдържанието на обучението и ефективно трениране на уменията им. Тя позволява на децата да встъпят в интензивна комуникация помежду си, да споделят опит и да развиват ценни личностни и социални умения. Изискването за интерактивно обучение по гражданско образование е предизвикателство към професионално – педагогическите умения на детския учител. Той трябва да излезе от традиционната си роля на експерт (без да я напуска), предаващ знанието като изначална даденост - роля, която е водеща в оттопенятия му с децата.

Интерактивни методи и техники на обучение по гражданско образование

Обсъждане

Това е типичен метод на диалогичността, чрез който учителът и децата разменят информация, споделят свой опит, мисли, чувства и идеи. Подобно на добрите образци на неинституционализираното учене, диалогът може да осигури на децата спонтанни познавателни открития, съпреживяване и партньорство. Добре въпроси, които децата ще пожелаят да зададат на своя учител, родители или връстник.

Обсъждането е многофункционална процедура, която може да реализира различни задачи, свързани с възможностите за:

- актуализиране на опита на децата;
- откриване на нови знания;
- активизиране на мисленето и въображението;
- осмисляне и обобщаване на знанията;
- контрол и оценяване на обучението и др.

Заради своите функции и вариативност на провеждане, обсъждането обикновено се включва като интегративна техника в други методи. (Например в процедурите на мозъчните атаки, ролевите игри и упражненията.) Задаването на въпроси е професионално-педагогическо умение. То изисква от учителя не само познаване на учебното съдържание и възможностите на децата, с които работи, но познаване и на възможностите на самите въпроси (конвергентни, дивергентни и оценъчни въпроси, въпроси за подкаждане, изясняване и др.). В хода на обсъждането някои от поставените въпроси могат да предизвикат излагане на различни мнения, с което обсъждането придобива характер на дискусия.

Мозъчна атака (brainstorming)

Методът организира децата свободно и бързо да изказват идеи в отговор на зададен от водещия въпрос. Проблемите при изпълнението на този структурно несложен метод произтичат преди всичко от трудностите да се преодолеят спонтанните реакции в повелението, придружени с даването на оценъчни съждения. Както за децата, така и за възрастните това е предизвикателство, което изисква уточняване на правилата преди използването на метода. Отначало ще се наложат правилата по-често да се напомнят, докато този метод се усвои и се превърне в групово умение, представляващо част от комплекса „умения за групова работа“.

Упражнение

Упражнението се изпълнява по различен начин по своите дидактически възможности и начини на организиране. Обикновено под „упражнение“ се разбира поредица от ретродуктивни действия, които развиват определени умения. Това донякъде определя дидактическото място на метода, предимно в приключващата фаза от обучението, в която се тренират умения.

Обучение, което приоритетно е ориентирано към развитие на личностните и социални умения, предпоставя повече възможности за многофункционално приложени на упражнението. Предлагат се упражнения за мотивиране на децата и за актуализиране на техния опит, за въвеждане в ново съдържание, за затвърдяване или коригиране на модели на поведение, за проблематизиране на нагласи, даване на оценки, операционализиране на действия и др. Много от предложените упражнения процесуално са близки до различни образци на дидактически игри, решаване на казуси, дейности за самостоятелна работа и т.н. Общото между повечето упражнения от моделите на обучение е в търсенето на подходяща за възрастта занимателност, провокиране на интерес и осигуряване на възможности за комплексно активизиране на възприетията на учениците.

Дидактически игри

Подобно на упражнението този метод реализира разнообразни по своята същност задачи. Дидактическата игра успешно интегрира различни възможности за активизиране на мисленето и въображението на децата, създавайки приятна емоционална среда. Чрез дидактическите игри пътят на познанието става по-достъпен за децата, тъй като игрите създават познателни ситуации, близки до техния опит. С помощта на дидактическите игри се демонстрират факти (модели на поведение), които иначе биха били трудни за наблюдаване.

Ролева игра (ролево проиграване)

Методът е изключително близък до нагласите на деца и възрастни да симулират социалната среда и да я развиват, играейки със своето въображение. За това и самото обучение може да се разглежда като вид игра, в която учителът играе заедно със своите ученици.

Използването на ролеви игри има предимството, че успешно може да събере в едно познателната активност на обучаваните се и атмосферата на релаксация и забавление. Това прави още по-наложително точното съобщаване на задачите на всеки, разпределянето на ролите и определянето на времето за провеждане на играта.

Като задължително се поставя условието всяка ролева игра да приключва с оценяване и обсъждане на извършеното.

Интерактивните техники за обучение могат да бъдат представени като усилие, насочено към създаване на атмосфера на доверие, равни възможности за участие и позитивен климат. Принципиът за интерактивност в обучението предпоставя постигането на тези важни социално-психологически условия за работата на детската група.

Работа в малки групи и по двойки. Тази помощна техника може да се използва в различни случаи спрямо изложените вече методи на обучение.

Работата в малки групи и по двойки улеснява:

- въвеждането на децата в дискуссионни проблеми;
- обсъждането на специфични части от по-големите теми и проблеми, които предстои да бъдат разглеждани от цялата група;
- споделянето на опит, който има доверителен характер;
- довършването на специфични задачи, които са част от общата работа на обучаваните;
- по-доброто импровизиране в разпределянето на ролеви игри;
- оптималното включване на всички деца в провеждането на активизиращи игри;

Кръг на разговори. За дейностите, в които цялата група работи заедно - съвместни обсъждания, водене на дискусии, провеждане на ролеви и

активизиращи игри, препоръчваме децата, редом с учителя да бъдат разположени в кръг, в който всеки може да види другия. Това ще създаде условия да се повиши активността на групата, и по-ефективно да се спазват правилата за съвместна работа.

Активизиращи игри.

Чрез активизиращите игри може да се противодейства на моментите на спад в учебната работа. Те могат да бъдат използвани и като средство за "загряване" на отношението в групата, за емоционално и познавателно активизиране. За това тези игри често са определени и като "загряващи" или "разчупващи ледовете". Това говори за тяхната двойствена функция - да опосредстват релаксацията в групата чрез снижаване на вътрешногруповото напрежение и да стимулират позитивната емоционалност, насочена към саморазвитие и награждане на добри отношения с околните.

В обучението активизиращите игри се препоръчват често тогава, когато:

- децата нямат добре развити умения за груповата работа;
- децата не се познават добре помежду си и се чувстват притеснени;

Групата е стояла продължително време на едно място.
Желателно е да се използват различни варианти на активизиращи игри - да се редуват игри по двойки и в малки групи с игри за цялата група, както и да се редуват според доминиращото стимулиране на различни възприятия.

ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

ЗДРАВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ е целенасочен педагогически процес за формиране и развитие на здравната култура на личността и обществото, която да обезпечи високо равнище на физическото и психическо здраве в индивидуален и социален план.
Детската градина е едно от основните фактори в оформяне на човешката индивидуалност и затова от особено значение е въвеждането на здравното образование. Това е процес, чрез който подготвящите получават знания и информации свързани с опазване на здравето, помагат им се да осъзнаят проблема и да придобият необходимите умения и увереност за поддържане, укрепване и възстановяване на личното здраве.
Отглеждането на физически здрави и жизнеспособни деца е важна задача на всяка държава. За осъществяването ѝ решаване място има двигателната активност на децата.

Предупителното възпитание чрез формите на физическа култура има за цел укрепване и закаляване на децата, повишаване устойчивостта на организма към заболявания, развитието на физически качества и леснотелност. Заниманията със спорт, при добра организация и използване на различните форми в детската градина осигурява здраве, двигателен опит, формиране на умения и изграждане на мотивация за самостоятелна двигателна дейност.
Здравото дете е активно и пастливо дете. Осигуряване на здравословен режим на обучение и възпитание, удовлетворяване на биологичната необходимост на децата от движение е едно от основните задачи на учебно-възпитателната работа по физическа култура в детската градина.

Целта на здравното образование е изграждане на автономна и активна личност, която поддържа адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните.

ЗАДАЧИ:

1. Да се проучат наличните литературни източници и нормативни документи.
 2. Да се обогатят знанията на родителите в областта на физическата култура и заниманията със спорт и значението им за развитието на децата.
 3. Да се потърсят и приложат по-ефективни форми за съвместна работа с родителите за повишаване нивото на физическото и здравословно развитие на децата.
- В предупителното образование здравното образование се осъществява във всички възрастови групи:
- * интегрирано в образователните направления;
 - * интегрирано в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие;
- Здравното образование в заниманията по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден се осъществява от учителите в групите.
Времето за дейности по здравно образование може да се разпределя за групата равномерно през цялата учебна година или молудно в даден период от учебната година.

Насоки за демократизиране и хуманизиране на физическата култура в детската градина:

- * подвижни игри - желани за деца;
- * възможност за спортуване и създаване на транс интерес към спорта;
- * детето да намери своето място в обществото от връстници;
- * детето да осъзнава реалността на своето „Аз“, реалността на другите, да превижда резултатите и да установява зависимостите.

В основните видове дейности в детската градина - игра, учене и труд децата напредват, мотивират отношението си към околния свят, формират качества на характера, възпитават чувства.

- Използване на игри, инскаци по-голямо натоваване на крайниците, включващи редване на бягане и ходене с правилно дишане и издишване в режима на децата в детската градина.

- ИДН, свързани с различни видове спорт – футбол, баскетбол, федербаг;
 - екотрехолди, с цел запознаване с природата и нейните богатства – въздух, вода, растителен и животински свят;
 - спортни състезания за тонизиране на двигателната дейност;
 - запознаване на децата и родителите със специализирана научно-методическа литература по проблемите на здравето и двигателната активност на децата;
 - периодично изнасяне на здравни беседи и видеофильми, свързани със здравословния начин на живот и диагностика на заболяванията от медицинското лице в детската градина;
 - запознаване с грижите за здравето на човек, възможности за предотвратяване от заболявания и поддържането на хипиена.
- Спортните празници активизират децата, мотивират ги за по-дълготрени спортни занимания, зареждат ги с положителни емоции. На организираните спортни празници децата показват своите физически умения и възможности, играят в екип, демонстрират придобити физически качества. В тези празници могат да бъдат включени и родителите. По този начин те стават съпричастни на инициативите на детската градина за решаване на задачите, свързани със здравословното състояние на децата и развитието на физическите им качества.
- По образователно-наоразителне "Околен свят" децата се запознават с особеностите на човешкото тяло, осъзнават разликите между половете, възприемат здравето като основа за хармония в развитието на човека и необходимостта от укрепването му. Децата усвояват знания за особеностите на човешкия организъм, влиянието на околната среда, значението на движението и целенасочената двигателна активност, за двигателните умения и способности и развитието на физическите качества: бързина, повикост, смелост, сила, издръжливост.

ОБРАЗОВАТЕЛНО ЯДРО		ТЕМА	
		ОБРАЗОВАТЕЛНО НАПРАВЛЕНИЕ "ОКОЛЕН СВЯТ"	
		ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	
"Самоутвърждаване и общуване с околните"; "Социална и здравословна среда"	Приятно ми е да се запознаем	Изражда конкретни представи за: ✓ връзка и взаимодействия между хората; ✓ собствения пол и външни особености;	Изражда конкретни представи за: ✓ етикетни норми на поведение при установяване на контакт, приятели и приятелство; ✓ предназначение на игрови средства и срали.
"Социална и здравословна среда"; "Самоутвърждаване и общуване с околните"	Кой помага на учителката?	Изражда конкретни представи за: ✓ професии на хората, които работят в ДГ; ✓ предмети и средства на труда в бита и професионалната дейност на възрастните; ✓ връзка и взаимодействия между хората (възрастни, деца).	Изражда конкретни представи за: ✓ естетически и функционални предмети на части от обектото през различните сезони и правила за избор на обекто съобразно пола, сезона и времето.
"Социална и здравословна среда"; "Самоутвърждаване и общуване с околните"	Дрежи	Изражда конкретни представи за: ✓ професии на хора, които се грижат за живота и здравето на другите; ✓ средства на труда, необходими на медицинските работници и функционални предмети на обектото;	Изражда конкретни представи за: ✓ професии на хора, които се грижат за живота и здравето на другите; ✓ средства на труда, необходими на медицинските работници и функционални предмети на обектото;
"Социална и здравословна среда"	При медицинската сестра	Изражда конкретни представи за: ✓ професии на хора, които се грижат за живота и здравето на другите; ✓ средства на труда, необходими на медицинските работници и функционални предмети на обектото;	Изражда конкретни представи за: ✓ професии на хора, които се грижат за живота и здравето на другите; ✓ средства на труда, необходими на медицинските работници и функционални предмети на обектото;

<p>“Самоутвърждаване и общуване с околните”, “Социална и здравословна среда”</p>	<p>Малкият помощник</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ норми и правила за опазване и съхраняване на здравето. ✓ Изгражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ трудови действия на близки възрастни в дома; ✓ предназначение и функции на предмети и средства на труда в битя и професионалната дейност на хората; ✓ норми и правила за безопасно поведение в близката предметна среда.
<p>“Социална и здравословна среда”</p>	<p>Чисти и красиви</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ начини за полагане на грижи за личната хигиена и тоалет; ✓ предназначение и функции на предмети и средства за лична хигиена; ✓ здравно-хигиенни норми при тоалет.
<p>“Социална и здравословна среда”, “Самоутвърждаване и общуване с околните”</p>	<p>Добре дошли!</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ качества на храни, продукти и подправки и начини на използването им като норми за добро здраве; ✓ взаимоотношения и начини на взаимодействие с връстници и други деца; ✓ норми на стикетно поведение при посрещане на гости и гостуване.

ВТОРА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА 4-5 ГОДИШНИ

<p>Социална и здравословна среда</p>	<p>Помощници на пътя</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ участници в движението, светлинните на светофара и съдържанието на достъпни пътни знаци и основни правила за безопасно движение; ✓ професии на възрастни, които се грижат за сигурността и безопасността на участниците в движението.
<p>Социална и здравословна среда</p>	<p>Как в беда да не попадна В лекарския кабинет При зъболекаря</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ критични за живота и здравето ситуации; ✓ професии на хора, които се грижат за живота, здравето и сигурността на децата и техните близки; ✓ структурни признаци и предназначение на превозни средства със специален режим на движение; ✓ хигиенни норми и правила за опазване и съхраняване на здравето.
<p>“Социална и здравословна среда”</p>	<p>Сухопътни превозни средства</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ превозни средства, структурните им признаци, предназначение и място на движение; ✓ професии на хората, които осигуряват безопасно придвижване, комфорт и сигурност на децата и техните близки.

			<ul style="list-style-type: none"> ✓ норми и правила на безопасно поведение в превозни средства. ✓ Изражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ водни превозни средства и техните структурни признаци; ✓ професии на хората, които осигуряват безопасно пътуване, комфорт и сигурност на децата и техните близки; ✓ норми и правила на безопасно поведение в превозни средства.
Социална и здравословна среда	На морската гара		
„Социална и здравословна среда“	Въздушни превозни средства		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ въздухоплавателни превозни средства и техните структурни признаци; ✓ професии на хората, които осигуряват безопасно пътуване, комфорт и сигурност на децата и техните близки; ✓ норми и правила на безопасно поведение в превозни средства.
Социална и здравословна среда	Помощници в кухнята		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ предмети, мебели и уреди от ежедневно среда въшли и в детската градина; ✓ норми на безопасно поведение в близката среда;
Социална и здравословна среда	Нов дом		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ предметната среда въшли и в детската градина; ✓ професиите на строителите; ✓ правила за безопасно поведение в близката предметна среда.
Социална и здравословна среда	Магазини		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ професии на възрастни в сферата на търговията; ✓ връзка и взаимодействие между хората (продавачи и клиенти); ✓ социално приети норми на поведение на обществени места (в магазина); ✓ отношения при пазаруване (заплащане).
Социална и здравословна среда „Самостоятелно обслужване и общуване с околните“	На плажа		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ поведение на деца и възрастни в природната и социалната среда; ✓ връзка и взаимодействие между хората (семейни отношения); ✓ естетически и функционални предмети на части на облеклото през различните сезони; ✓ правила и норми за опазване на физическото здраве;
ТРЕТА ПОДГОТВИТЕЛНА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА 5 - 6 ГОДИШНИ			
Социална и здравословна среда	Раста здрав и силен Как опознавам света		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изражда конкретни представи за: <ul style="list-style-type: none"> ✓ части на тялото, външни особености, пол и облекло; ✓ промени в резултат на растежа;

"Социална и здравословна среда"		<ul style="list-style-type: none"> ✓ право на детето на здравословен начин на живот и основни хигиенни норми за опазване на здравето; ✓ начини на действие при опознаване на заобикалящата среда. <p style="text-align: center;">Изгражда конкретни представи за участници в движението, достъпни пътища знаци и правила за безопасно движение.</p>
"Социална и здравословна среда"	<p style="text-align: center;">На път за детската градина</p> <p>Огнеборци и спасители</p>	<p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ природни бедствия (земетресение) и въздействието им върху заобикалящата среда и хората; ✓ професията на спасителите и пожарникарите и средствата на труда, с които си служат. Предназначение на служби в помощ на човека ✓ функционални предимства на части от обекта на специалността от ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“ при изпълнение на служебните им задължения; ✓ структурни признаци и предназначение на превозни средства (пожарна кола); ✓ правила за поведение при пожар и земетресение; начини за подаване на съобщение за пожар (тел. 112).
"Социална и здравословна среда"	Превозни средства	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда обобщени представи за превозни средства, структурните им признаци, предназначение и място на движение.
"Социална и здравословна среда"	Полници	<p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ професията на полицая и средствата на труда, с които си служи; ✓ функционални предимства на части от обекта на служителите от МВР при изпълнение на служебните им задължения; предназначение на служби в помощ на човека; ✓ структурни признаци и предназначение на превозни средства (полицейска кола); ✓ норми на поведение; Връзка и взаимодействие между хората; ✓ права на детето
"Социална и здравословна среда"	Шом се разболек	<p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ професията на медицинските работници и средствата на труда, с които си служат; ✓ функционални предимства на части от обекта на лекаря и медицинската сестра при изпълнение на служебните им задължения; ✓ предназначение на стради и служби в помощ на човека; норми на етикета; ✓ правила за здравословен начин на живот; ✓ връзка и взаимодействие между хората; ✓ права на детето.
"Социална и здравословна среда"	Принетел или враг е отгънат?	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изгражда конкретни представи за:

	Играчка-плачка	<ul style="list-style-type: none"> ✓ критични за живота и здравето ситуации при пожар; ✓ причини за възникване на пожар в бита; правила за поведение при използване на пожароопасни материали и уреди ✓ правила за поведение при пожар.
ЧЕТВЪРТА ПОДГОТВИТЕЛНА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА 6-7-ГОДИШНИ		
Социална и здравословна среда Самоутвърждаване и общуване с околните	„Новото за нас“	<p>Изгражда диваминачни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ части на тялото, органи и техни функции; ✓ норми и правила за здравословен начин на живот <p>Изгражда:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ конкретни представи за части на деннонощното и тяхната последователност; ✓ за достъпни причинни връзки – смяна на ден и нощ; ✓ общи представи за хигиенни правила, норми и дневен режим.
Социална и здравословна среда	„Припомни си правилата“	<p>Изгражда обобщени представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ обществени органи за гарантиране на сигурността на хората; ✓ професията на пожарникари и спасители и средствата на труда, с които си служат; ✓ функционални предимства на части от облеклото им при изпълнение на служебните им задължения; ✓ правила за поведение при пожар и земетресение в сграда и на открито.
Социална и здравословна среда	„Когато съм болен“	<ul style="list-style-type: none"> ✓ сравнява състоянието на здраве и на болест ✓ изгражда обобщени представи за предназначението на стради и служби в помощ на човека; ✓ за професиите на медицинска сестра, лекар, очен лекар, ортопед, педиатър, аптекар; ✓ за стикетни норми, за връзка и взаимодействие; за норми и правила за здравословен начин на живот.
Социална и здравословна среда Самоутвърждаване и общуване с околните	Има ли опасни игри	<p>Изгражда обобщени представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ предназначение и функции на предмети (за какво, кога и как се използват) и материалите, от които са изработени; ✓ правила за безопасност в предметната среда; ✓ обществени органи за гарантиране сигурността на хората и за достъпни знаци и предназначение на стради и служби в помощ на човека (линейка, пожарна, полицейска кола).
Социална и здравословна среда	„Имат ли фая зъбите“	<p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ видове зъби и техните функции и промени в резултат на растежа и развитието

"Социална и здравословна среда"	Защо хората се грудят?	<p>(смяна на млечни зъби); предназначението на стради и служби в помощ на човека;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ професията на зъболекар; ✓ етикетни норми, за връзка и взаимодействие; ✓ норми и правила за здравословен начин на живот. <p>Изгражда обобщени представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ професии на възрастните; ✓ предназначение на стради и служби; ✓ функции на предмети и средства на труда в бита и в професионалната дейност на възрастните.
---------------------------------	------------------------	--

- ✓ Утринната гимнастика да се провежда при възможност на открито, като се подбира подходяща музика и движения, осигуряващи настроение и добър тонус.
- ✓ Подвижните игри спомогат за затвърдяване на научените движения и правила, развиват физически качества като ловкост, бързина. Изразят и качества на характера като упоритост, способителност, желание за победа.
- ✓ Спортно-подготвителните игри са били винаги желани за децата в летската градина. Чрез тях децата се запознават с основните движения и правила на различни видове спорт.
- ✓ Разходките на открито са любими на децата. Трябва да са добре подготвени и организирани. Времето за разходка се увеличава постепенно, разнообразяват се игрите, правилно се редуват натоварване и почивка, дозирано увеличаване темпото на ходене.

ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

ОБЛАСТ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ПРИЛОБИТИ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
Психично здраве и личностно развитие	Осъзнава собствената си ценност и уникалност и тази на другите хора; умее да открива и описва разлики и прилики с другите хора.
Физическо развитие и деспособност	Назовава основни части на човешкото тяло, показва положително отношение към развиване на двигателни качества, сила и издръжливост.
Превенция на употребата на психоактивни вещества	Познава и назовава предмети и вещества, забранени за деца.
Безопасност и първа помощ	Назовава предмети, дейности, поведения, които са опасни в обкръжаващата среда; умее да търси и намира помощ, когато има нужда от нея.
Лична хигиена	Демонстрира основни хигиенни навици; проявява елементарни умения за спазване на здравословен дневен режим; разбира значението на хигиенните навици за здравето; познава и описва хигиенни навици за поддържане на здравето на зъбите и устната кухина.
Хранене	Обяснява значението на храната като източник на енергия за ежедневното функциониране, порастването и развитието; има представа за полезни и вредни храни; спазва здравословен режим на хранене.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Ефективното и пълноценно използване на по-богатата спортна база е предпоставка за повишаване физическата деспособност на децата и подпомогата развитието на физическите качества. Подбора на разнообразни форми при занимания със спорт реализира положителен резултат и мотивира децата за самостоятелна спортна дейност.

Естественят стремеж към двигателна активност на децата е източник на здраве, сила и енергия – необходими за естествения им растеж. Необходим е по-задълбочен двигателен режим. Физическата култура създава обективни условия за физическо, интелектуално и социално-правствено развитие на децата.

Поради двоякия характер на здравето като продукт на личната и социалната дейност, за осъществяване на ефективно здравно възпитание е нужна подкрепата и сътрудничеството на обществото, за да се формират у подрастващите навици и умения за личен избор и утвърждаване на здравословния подход като устойчив жизнен стереотип.

ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

ЕКОЛОГИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

Екологичното образование на децата от предучилищна възраст е научно направление, което изучава педагогическите фактори за формиране на екологосъобразно отношение на човека не само към природата и заобикалящата го среда/жилищна и работна, но и към социалната среда /Д.А.Китаев-Смик/. Една от най-важните функции на екологичното възпитание е децата да бъдат доведени до разбирането, че поддържането на равновесието в заобикалящата ги среда и в отношението между нея и хората е възможно само ако индивидуалните усилия на всеки човек се съчетават с обществените усилия.

ЦЕЛ:

Подагните основите на екологично-самосъзнание, формиране на позитивна нагласа към природата и изграждане у децата на умения и желание за опазване на околната среда. Екологичното образование е важна част от възпитанието на децата и основен приоритет в педагогическата дейност на ДГ „Детелина“, гр. Дупница. Ние осъзнаваме, че европейското бъдеще на България е невъзможно без повишаване екологичната култура на населението и най-вече на подрастващите.

ЗАДАЧИ:

- Формиране на познавателно-информационните детерминанти на екологосъобразно отношение към заобикалящия свят;
- Развитие на отношението на детето към себе си като към носител на осъзнато, дейно и водещо начало във взаимодействието със заобикалящата среда и над нея;
- Формиране и развиване на умения за прилагане на екологичен подход при самонаблюдението, наблюдението над своята собствена заобикаляща среда и над природата (предмети, процеси и явления и тяхната заобикаляща среда). Формирането и развиването на екологичното самосъзнание, т.е. на уменията за самостоятелно прилагане на екологичния подход към предметите и явленията от заобикалящата среда предполага, че мисленето на детето се насочва постепенно към търсене на отговори на конкретна формолиповка на въпросите: „Кой с кого е свързан? Какво ще стане, ако се наруши връзката? Какви са последиците от тази връзка? В какво се изразява тя?“;
- Формиране и развиване на съръжности-сръжностите всъщност се изразяват в развити начини за извършване на оптимални и ефективни операции, изграждащи структурата на действието;
- Формиране на интелектуални и практически умения - интелектуалните и практически умения детерминират успешното развитие на екологосъобразността на различни видове детска дейност. Те дават възможност на детето да извършва ориентировъчни действия и да си взаимодейства със заобикалящата го среда чрез специфични за неговата възраст средства за решаване на интелектуални и практически задачи. Интелектуалните умения помагат на детето правилно да оценява взаимни връзки и зависимости в заобикалящата го среда. Практическите умения позволяват на детето/развиващият се субект/ чрез практическа дейност да изгради своята външна предметна действителност като

- екологосъобразна. Интелектуалните и практическите умения се развиват в единство, те осигуряват противянето на конкретна дейност на субекта в конкретна среда;
- Формиране на умения за прогнозиране на екологични последици от своята собствена дейност и от дейността на другите и изграждане на първоначална ориентация към опазване и защита на природната среда.

МЕТОДИ НА ПЕДАГОГИЧЕСКО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ:

- Наблюдение - наблюденията учат децата да се ориентират в естествената природна среда, да разчитат и анализират събитията, които протичат в нея;
- Демонстрация - демонстрацията е индиректно изследване на заобикалящата действителност. В процеса на формиране на екологична култура най-добър ефект има демонстрацията, осъществена чрез видеофилми. Така се осигурява достъп на детето до явления, които не могат да бъдат наблюдавани непосредствено, като например как се изкопча пилелицето, кой живее на дъното на морето, как лъвът се справя със своята жертва. Възможна е и демонстрация, при която се използват реални природни обекти - като такава тя се доближава до елементарните опити.
- Моделиране - моделирането и моделите дават възможност за формиране на детските представи за даден организъм, за хранителните вериги и мрежи, в които той участва, за екологичните системи, които той обитава. Моделът е средство, чрез което може да се онатгледи илюстра за равновесието в природата и необходимостта от поддържането му.
- Експеримент - експериментирането е обусловено психологически от една истински самостоятелна детска дейност, която според Н. Н. Подляков възниква в ранна възраст и интензивно се развива през цялото предучилишно детство. Чрез този метод децата извършват пряк контакт със заобикалящата ги среда.
- Упражнение - упражнението предполага повтаряне на определени действия с предварително зададено съдържание. При упражнението се наблюдава пренос на усвоени умения от една ситуация /с определени условия/ върху друга ситуация.
- Разказ - един от начините да се разказва на децата за даден екологичен проблем е като го представим чрез персонализиран обект.
- Групово решение - знанията, получени чрез този метод непосредствено влияят върху поведението, като го правят израз на екологосъобразно отношение към околната среда.

ДЕЙНОСТИ:

- Изграждане на екипи от учители, помощник-възпитатели, които да отговарят за подготовката и реализацията на дейностите.
- Формиране на еко-кълт във фойето на детската градина и поставяне на информационни табла.
- Организиране на акция за почистване на двора на детската градина и околността.
- „Растенията – зеленото богатство на земята“ – разширяване представите за многообразието от различни видове. Стимулиране на желание за грижа и опазване на природата.
- Запознаване на децата с билките и лечебните растения в България.
- „Дърветата в нашата детска градина“ – запознаване децата с дървесните видове в двора на детската градина.
- Подлагане на грижи за дърветата в двора на детската градина –поливане.
- Организиране на тематични изложби, конкурси, тържества.
- Изготвяне на албум с рисунки на екологична тематика.
- Интегриране на задачи, свързани с екология и безопасно движение в различните образователни направления.
- Изграждане у децата на трудови умения и навики, съобразени с техните възрастови възможности.
- Формиране на умения у децата да откриват екологичен проблем и да предлагат решения и модели на поведение за разрешаването му.
- Природа, предания, легенди, гатанки, поговорки и пословици - разясняване на особености на различни видове растения и животни чрез литературата.
- Разходка сред природата“ – разходка до парк „Рила“, с цел практикуване на екологосъобразно поведение сред природата от децата.

➤ Изготвяне на книжка с правила за природо-съобразно поведение на децата „Монте правила и задължения към природата“.
 Децата трябва да се учат сами да изследват забележителната ги среда, да чувстват необходимост от самостоятелна преценка на екологосъобразността на дадена постъпка, да се насочва детската активност не само към взаимовръзката на дадено природно явление с неговата среда, а и към характера на тези взаимовръзки с оглед съхраняването на баланса между природното явление и средата му.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА СИТУАЦИИТЕ ПО ОБРАЗОВАТЕЛНО НАПРАВЛЕНИЕ "ОКОЛЕН СВЯТ"

ОБРАЗОВАТЕЛНО ЯДРО	ТЕМА	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
	ПЪРВА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА 3-4 ГОДИШНИ	
„Светът на природата и неговото означаване“	Калд отпипта Църкю	✓ изгражда конкретни представи за птици от близката среда, техни основни части и поведенчески реакции през сезона и в средата на обитаване.
„Светът на природата и неговото означаване“	Есенни листа	✓ изгражда конкретни представи за дървета в двора и парка и техните основни части (стъбло, корона, листа).
„Светът на природата и неговото означаване“	Плодчетата Зеленчуци които не яде	✓ изгражда конкретни представи за плодове и зеленчуци – цвят, форма, големината.
„Светът на природата и неговото означаване“	Катерицке, насеяде? Мечо се готви за сри Хранилка за Врабчо Дългоухи приятели	✓ изгражда конкретни представи за животни и птици от близката среда, техни основни части и поведение през сезона и в средата на обитаване.
„Светът на природата и неговото означаване“	Птици в гнезда Дървета в зелена премяна	✓ изгражда конкретни представи за: дървета в двора и парка и техните основни части; връзки между растения и животни (храна, убежища).
„Светът на природата и неговото означаване“	Петльовото семейство	✓ изгражда конкретни представи за животни от близката среда, техни основни части, поведенчески реакции и отношение към потомството им.
„Светът на природата и неговото означаване“	Предвестници на пролетта	✓ изгражда конкретни представи за растения от близката природна среда и техните външни признаци (части – листа, стъбло, цвят (цветна чашка/камбанка).
„Светът на природата и неговото означаване“	Кои е тази живинка?	✓ изгражда конкретни представи за насекоми (калника, пеперуда, пчела, мравка, скакалец) от близката среда, техни основни части и поведенчески реакции през сезона и в средата на обитаване.
„Светът на природата и неговото означаване“	Природни чудеса	✓ изгражда конкретни представи за метеорологични (валж (дълж, град), вятър, обилност, роса) и електромагнитни природни явления (светкавица, гръм) и влиянието им върху поведението на човека.

животните и растенията.

ВТОРА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА 4-5-ГОДИШНИ

<p>„Светът на природата и неговото опазване“</p>	<p>Дъжд и вятър</p>	<p>✓ изгражда конкретни представи за: метеорологични (валез, дъжд), вятър, облачност) природни явления и влиянието им върху поведението на животните, растенията и човека; ✓ правила за безопасно поведение при неблагоприятни условия на средата (дъжд, вятър).</p>
<p>„Светът на природата и неговото опазване“</p>	<p>Врабчо се сбогува Храна за зимата Зимно кожухче Кой спи зимен сън Край хранилката Картинки в снега</p>	<p>✓ изгражда конкретни представи за външни особености, основни потребности, специфични потребности и поведенчески прояви в близката среда и промяна на живота на животни и птици през сезона.</p>
<p>„Светът на природата и неговото опазване“</p>	<p>Тани в есенната гора</p>	<p>✓ изгражда конкретни представи за дървета (в парка и гората) и техните видими части – стъбло, корона, листа, плодове.</p>
<p>„Светът на природата и неговото опазване“</p>	<p>Есенни зрънца Монте нови приятели Престроцветна пролет На горската полянка Лятна разходка</p>	<p>✓ изгражда конкретни представи за: растения и техни основни видими части – стъбло, листа, плодове; ✓ прояви на грижи към обекти от растителната природна среда. ✓ сезонни дейности на стопаните (сенокос, жътва).</p>
<p>„Светът на природата и неговото опазване“</p>	<p>Животните през есента</p>	<p>✓ изгражда конкретни представи за животните през есента- поведение, хранене и др.</p>
<p>„Светът на природата и неговото опазване“</p>	<p>Плод или зеленчук</p>	<p>✓ изгражда конкретни представи за: плодове и зеленчуци; ✓ обекти от растителния свят в природна местност – градина (овощина, зеленчукова).</p>
<p>„Светът на природата и неговото опазване“</p>	<p>Пакостинии Престроцветна Дъга</p>	<p>✓ изгражда конкретни представи за: метеорологични (валез, вятър, облачност) и електромантинни (гъри, светкавица) природни явления; причинни за възникване на природни бедствия (бури и наводнение) и влиянието им върху живота на растенията, животните и човека; ✓ правила за безопасно поведение при бури и наводнение.</p>
<p>„Светът на природата и неговото опазване“</p>	<p>В зоопарка</p>	<p>✓ изгражда конкретни представи за външни особености (части на тялото, покритие), поведенчески прояви (хранене, придвижване и др.), основни и специфични потребности на животни от зоопарка.</p>

“Светът на природата и неговото опазване”	Паданъте, снежинки	✓ изгражда конкретни представи за неживата природа – метеорологични природни явления (снеговалеж) през сезона (зима) и небесни тела (Луна, звезди, Слънце).
“Светът на природата и неговото опазване”	Човещи от сняг	✓ изгражда конкретни представи за промени в неживата природа през сезона (зима) и влиянието им върху живота на животните и човека.
“Светът на природата и неговото опазване”	Малки еколози	✓ изгражда конкретни представи за екологично поведение сред природата.
“Светът на природата и неговото опазване”	В Мравотрад Семейство в кошер	✓ изгражда конкретни представи за: външни особености (части на тялото, форма), поведенчески прояви (хранене, придивяване), основни потребности на насекомни и ролата на човека за удовлетворяването им.; ✓ природо съобразна дейност на човека.
“Светът на природата и неговото опазване”	Ненослушното пламърче	✓ изгражда конкретни представи за: огън, горене и дим; ✓ правила за безопасно поведение при критични за живота и здравето ситуации.
“Светът на природата и неговото опазване”	Домашни животни	✓ изгражда конкретни представи за външни особености (части на тялото, покритие), поведенчески прояви (хранене, придивяване и др.), основни и специфични потребности на домашни животни и тяхното потомство и поведение на човека при удовлетворяването им.
“Светът на природата и неговото опазване”	Морски приспичоци	✓ изгражда конкретни представи за външни особености (части на тялото, форма, покритие) и поведенчески прояви на морски обитатели.
“Светът на природата и неговото опазване”	Деца на дивите животни	✓ изгражда конкретни представи за: външни особености (части на тялото, покритие), поведенчески прояви (хранене, придивяване и др.), основни и специфични потребности на диви животни и тяхното потомство; ✓ природни ниши (леговинище, дупка, хралупа).
“Светът на природата и неговото опазване”	Кой доведе пролетта	✓ изгражда конкретни представи за външни особености, основни потребности, поведенчески прояви на птици през сезона и типични места на обитаване (гнезда).
“Светът на природата и неговото опазване”	Пролетна премяна	✓ изгражда конкретни представи за: растения (овощи дървета) и техни основни видими части – стъбло, листа, цвят, плод; ✓ сигнални признаци – изменение на основните части през сезона

“Светът на природата и неговото опазване”	Водни забави Игри с невидим вълшебник	(пърфезж. различаване): прояви на грижи към обекти от растителната природна среда.
“Светът на природата и неговото опазване”	Край реката	✓ изгражда конкретни представи за външни особености (части на тялото, форма, покритие) и поведенчески прояви на плаващи животни (водни и земноводни).
“Светът на природата и неговото опазване”	Щедро лято	✓ изгражда конкретни представи за: плодове и зеленчуци; обекти от растителния свят в природна местност – градина (овощна, зеленчукова); ✓ сезонни дейности на стопаните.

ТРЕТА ПОДГОТВИТЕЛНА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА 5 - 6 ГОДИШНИ

Светът на природата и неговото опазване	Синонимни Сърилитковци	Изгражда конкретни представи за: ✓ метеорологични (вазлеж, вятър, облачност) и електромагнитни (гръм, светкавица, дъга) явления; ✓ причини за възникване на някои бедствия (буря и наводнение) и влиянието им върху живота на животните, растенията и хората; правила на поведение при буря и наводнение.
Светът на природата и неговото опазване	Защо птиците оглигат на нощ	Изгражда: ✓ конкретни представи за поведенчески прояви, основни и специфични потребности на птици през сезона и в средата на обитаване; ✓ динамични представи за промяна на живота в близката среда при определени циклични условия – сезонни изменения.
Светът на природата и неговото опазване	Пастроцветен танц	Изгражда: ✓ конкретни представи за дървета в парка и гората; ✓ конкретни представи за познати цветя в градината и парка ✓ динамични представи за външни части на растения. (корен, стъбло, цвят).
Светът на природата и неговото опазване	Плодородна есен	✓ изгражда конкретни представи: за плодове и зеленчуци; ✓ за прояви на грижи към зеленчукови и овощни растения през есента.
Светът на природата и неговото опазване	Животните се подготвят за зимата	Изгражда: ✓ конкретни представи за поведенчески прояви, основни и специфични

		<p>потребности на животни през сезона и в средата на обитаване;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ динамични представи за промяна на живота в близката среда при определени циклични условия – сезонни изменения. <p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ норми на поведение в ежедневна среда; ✓ правила за лична безопасност у дома и на улицата. <p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ външни особености на животни (части на тялото, форма, покритие) и части на растения; ✓ поведенчески прояви – хранене, приливяване в средата; ✓ основни и специфични (в средата на обитаване) потребности на животните и растенията (вода, въздух, храна/почва, топлина и светлина) в пустинята и по-далечни природни местности и начините за тяхното удовлетворяване. <p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ критични за живота и здравето ситуации при буря и наводнение; причини за възникване на бедствията; ✓ правила за поведение при буря и наводнение; ✓ професии на хора, които се грижат за живота и сигурността на другите. <p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ небесни тела – Слънце, Луна, звезди; ✓ за небосвод – залез и изгрев; за поведението на животни и растения през деня и нощта. <p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ типични особености (части на тялото, форма, покритие) ✓ поведенчески прояви на животни в близката среда и техни основни (вода, храна, топлина) и специфични (през сезона и в средата на обитаване) потребности. ✓ начини на защита – използване на укрития, бягство, сливане със средата, застрашаване, използване на покрития от твърди рогови вещества и черупки, нападение и др. <p>изгражда:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ конкретни представи за поведенчески прояви, основни и специфични
	<p>Нужни ли са правилата (нова тема)</p>	
	<p>В пустинята Кой живее при сесимосите</p>	
	<p>Когато волата е опасна</p>	
	<p>През нощта е различно</p>	
<p>Свѣтът на природата и неговото опазване</p>	<p>Приятел в нужда се познава Как се защитават животните</p>	
	<p>Срещи в снежната гора</p>	

		<p>потребности на животни през сезона и в средата на обитаване;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ динамични представи за промяна на живота в близката среда при определени циклически условия – сезонни изменения. <p>Изгражда:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ конкретни представи за познати билики; ✓ динамични представи за външни части на растения (корен, стъбло, цвят).
Светът на природата и неговото означаване	<p>Как поникват растенията</p> <p>Живеят ли в стаята</p>	<p>Изгражда:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ конкретни представи за познати видове растения (дървета, храсти, тревисти, стъйни) и прояви на грижи към тях; ✓ динамични представи за външни особености и части на растения (корен, стъбло, цвят, плод, семе), за растеж и развитие – разкриване на връзка между потребностите на растенията и поведението на човека.
	Рожбите на домашните животни	<p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ външни особености (части на тялото, форма, покритие); ✓ поведенчески прояви (хранене, придвижване и др.); ✓ основни и специфични потребности на домашни животни и тяхното потомство и поведението на човека за гарантирането им; ✓ динамични представи за функционални прояви на живот – раждане, растеж.
	Пътешествие по вода	<ul style="list-style-type: none"> ✓ има конкретни представи за външни особености, поведенчески прояви (хранене, придвижване в средата) и основни потребности (вода, въздух, топлина, светлина, храна) на водни животни.
Светът на природата и неговото означаване	Пролет или	<p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ типични признаци на познати цветя, дървета и храсти – диворастващи и култивирани; ✓ прояви на грижи към тях; динамични представи за: външни особености и части на растения (корен, стъбло, цвят, плод, семе); ✓ растеж и развитие (разкриване на връзка между потребностите на растенията и поведението на човека); с ✓ типични признаци – изменение на основните части в различните сезони (цъфтеж и разлистване).
	Семейства в птичия двор	Изгражда конкретни представи за:

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ външни особености (части на тялото, форма, покритие); ✓ поведенчески прояви (хранене, придвижване и др.); ✓ основни и специфични потребности на домашни птици и тяхното потомство и поведение на човека за гарантирането им; ✓ динамични представи за функционални прояви на живот – излюпване, растеж.
	<p>Домове в гората</p>	<p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ външни особености (части на тялото, форма, покритие); ✓ поведенчески прояви (хранене, придвижване в средата); ✓ начини за защита (използване на укрития, сливане със средата, нападение и др.) на животни и природни ниши (летовище, дупка, храгута).
	<p>Добре дошли от юг</p>	<p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ външни особености (части на тялото, форма, покритие); ✓ поведенчески прояви (мъгнене, излюпване, отглеждане на малки); ✓ основни (вода, храна, топлина) и специфични (през сезона и в средата на обитаване) потребности на птиците; ✓ динамични представи за промяна на живота в близката среда при определени циклични условия – сезонни изменения.
<p>✓ встъп на природата и неговото олазване</p>	<p>Нсобиکنونно състезание</p>	<p>Изгражда конкретни представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ външни особености (части на тялото, форма, покритие), основни потребности (вода, въздух, топлина, светлина, храна), поведенчески прояви (хранене, придвижване) и начини на защита (сливане със средата, притапяване, нападение и др.) на познати насекоми; ✓ динамични представи за промяна на живота в близката среда при определени циклични условия – сезонни изменения. <p>Има ли семейство Слънцето</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ придобива конкретни представи за Космос и небесни тела – Слънце, планети, Луна, звезди; небосвод – залез и изгрев. <p>Идваме на помощ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ изгражда конкретни представи за прояви на грижи към растения и животни в близката среда и ролята на човешка като фактор за устойчиво развитие. <p>На разходка до полето</p> <p>Изгражда:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ конкретни представи за зърнени храни, плевели и прояви на грижи към растения (сезонни дейности на стопаните);

Светът на природата и неговото опазване	Без въздух не може	<ul style="list-style-type: none"> ✓ динамични представи за части на растения (корен, стъбло, пъвт, плод, семе). ✓ изгражда конкретни представи за свойствата на въздуха и значението им за съществуването на растенията, животните и човека.
	В очакване на лятото	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изгражда конкретни представи за плодове и зеленчуци и прояви на грижи към зеленчукови и оводни растения; ✓ динамични представи за външни части на растения (корен, стъбло, пъвт, плод, семе).
	Игри в царството на годишните сезони	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изгражда динамични представи за промяна на живота в близката среда при определени циклични условия – сезонни изменения.

ЧЕТВЪРТА ПОДГОТВИТЕЛНА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА 6 - 7-ГОДИШНИ

Светът на природата и неговото опазване	Настроенията на времето	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда динамични представи за: метеорологични явления – валеж, вятър, облачност, мъгла; за природни стихии (буря); ✓ за основни жизнени потребности на растения, животни и хора; ✓ за приспособителни признаци към средата на обитаване.
	Крилати пътешественици	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда: обобщени представи за типични особености (части на тялото, форма, покритие) и поведенчески прояви (миграция) на птиците; ✓ конкретни представи за основни (вода, храна, топлина) и специфични (през сезона и в средата на обитаване) потребности на птиците; ✓ динамични представи за промяна на живота в близката среда при определени циклични условия – сезонни изменения.
	Есенна гора (нова тема)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда обобщени представи: за познати дървета и храсти; за прояви на грижи към растенията – природозащитна дейност; ✓ динамични представи за външни особености и части на растения (корен, стъбло (ствол), листа (корона), плод, семе).
	Есента ни подарява... В градините през есента	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда обобщени представи: ✓ за плодове, зеленчуци и зърнени храни (царевица, пшеница, фасул, ечемик); ✓ за прояви на грижи към растенията – сезонни дейности на стопаните; динамични представи: за външни особености и части на растения

		(корен, стъбло, пъвт, плод, семе), за растеж и развитие – разкриване на връзка между потребностите на растенията и поведението на човека.
Светът на природата и неговото опазване	Менюто на животните Кой и защо спи зимен сън	Изразява конкретни представи за хранителна верига и обобщени представи за: ✓ основни потребности на животните; ✓ за видове животни според начина на хранене (тревоядни и месоядни).
	Срещи с природата	Изразява: ✓ обобщени представи за жива и нежива природа; ✓ за връзка и зависимост между „неживо“ и „живо“ и ролята на средата за съществуването и развитието на природните обекти.
	Найният природен кът	Изразява: ✓ динамични представи за външни особености на минерали, пясък, глина, почва; ✓ обобщени представи за жива и нежива природа.
Светът на природата и неговото опазване	Срещи в зоопарка	Изразява: ✓ обобщени представи за типични особености на животни – части на тялото, форма, покритие; ✓ конкретни представи за основните потребности на животните – вода, въздух, топлина, светлина, храна; ✓ динамични представи за поведенчески прояви – хранене, придвижване в средата; ✓ обобщени представи за начини на защита – използване на укривта, сливане със средата, напалчение и др.; ✓ общи представи за животни в по-далечни природни местности (река, море, джунгла, пустиня).
	Чулесата на нощта Бяла зима	Изразява динамични представи: ✓ за небесни тела – Слънце, Луна, звезди; за небосвод – залез и изгрев; ✓ за поведението на животни и растения през деня и нощта; ✓ за метеорологични явления (снеговалеж, вятър, облачност); ✓ за свойствата на водата и въздуха и значението им за съществуване на животните, растенията и човека.
Светът на природата и неговото опазване	Има и такива животни Изчезнали животни	Изразява конкретни представи за: застрашени и изчезнали животни; обобщени представи за външни и типични особености на животни –

		<p>Части на тялото, форма, покритие:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ обобщени представи за външни и типични особености на животни – части на тялото, форма, покритие; ✓ динамични представи за поведенчески прояви – хранене, придвижване в средата; ✓ за основните и специфични (в средата на обитаване) потребности на животните – вода, въздух, храна (тревопасни и хищници), топлина и светлина.
<p>Светът на природата и неговото означаване</p>	<p>Загадките на Флора Нашите зелени приятели</p>	<p>Изгражда обобщени представи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ за познати видове растения (дървета, храсти, тревици, стайни); за прояви на грижи към тях; ✓ динамични представи и проява на грижа към тях: за външни особености и части на растения (корен, стъбло, цвят, плод, семе); ✓ за растеж и развитие – разкриване на връзка между потребностите на растенията и поведенчието на човека ✓ обобщени представи за: цвята, дървета и храсти, плодове, зеленчуци, зърнени храни; динамични представи за растеж и развитие – разкриване на връзката между потребностите на растенията и животните и поведенчието на човека.
	<p>При домашните животни</p>	<p>Изгражда обобщени представи за:</p>
	<p>Покани птичка на зимен обяд Дивите животни през зимата Обич и грижа за природата</p>	<p>Изгражда:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ обобщени представи за типични особености (части на тялото, форма, покритие) и поведенчески прояви на животни и птици; ✓ динамични представи за поведенчески прояви – хранене, придвижване в средата; ✓ за основните и специфичните (през сезона и в средата на обитаване) потребности на животните и птиците – вода, въздух, храна (тревопасни и хищници), топлина и светлина; ✓ конкретни представи за основни (вода, храна, топлина) и специфични (през сезона и в средата на обитаване) потребности на птиците; ✓ динамични представи за проява на живота в близката среда при определени циклични условия – сезонни изменения. ✓ обобщени представи за начини на защита – използване на укрития, скриване със средата, нападение и др.

	<p>Водни светове</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ външни и типични особености на животни – части на тялото, форма, покритие; ✓ конкретни представи за основните потребности на животните – вода, въздух, топлина, светлина, храна; ✓ динамични представи за поведенчески прояви – хранене, придвижване в средата, раждане, растеж. <p>Изгражда динамични представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ поведенчески прояви на морски животни (хранене, придвижване в средата); ✓ за основните потребности на животните (вода, въздух, топлина, светлина, храна).
<p>Светът на природата и неговото опазване</p>	<p>Построителна пролет Полски цветя и треви</p>	<p>Изгражда обобщени представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ типични признаци на познати цветя, дървета и храсти – диворастващи и култивирани; ✓ за прояви на грижи към тях; ✓ динамични представи: за външни особености и части на растения (корен, стъбло, цвят, плод, семе); ✓ за растеж и развитие – разкриване на връзка между потребностите на растенията и поведението на човека; ✓ за сигнални признаци – изменения на основните части в различните сезони – цъфтеж и разлистване. <p>изгражда конкретни представи за тревисти местности, за полски цветя и треви.</p>
	<p>В царството на животните Приключення в гората</p>	<p>Изгражда обобщени представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ типични особености на животни – части на тялото, форма, покритие; ✓ динамични представи за поведенчески прояви – хранене, придвижване в средата, раждане, излюпване, грижи за потомството. ✓ обобщени представи за природни ниши и начини на защита – използване на укрита, сливане със средата, нападение и др.; ✓ общи представи за животни в по-далечни природни местности (река, море, джунгла, пустиня).
	<p>Завръщането на крилатите пътешественици</p>	<p>Изгражда динамични представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ външни особености – части на тялото, форма, покритие и поведенчески прояви на птиците (мъгнене, излюпване, и отглеждане

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ на малки); ✓ конкретни представи за основни (вода, храна, топлина) и специфични (през сезона и в средата на обитаване) потребности на птиците; ✓ динамични представи за промяна на живота в близката среда при определени циклични условия – сезонни изменения.
Святът на природата и неговото означаване	Тайните на насекомите	<p>Изгражда обобщени представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ външни и типични особености на животни – части на тялото, форма, покритие; конкретни представи за основните потребности на животните – вода, въздух, топлина, светлина, храна; динамични представи за поведенчески прояви – хранене, придвижване и промяна на живота в близката среда през сезоните; обобщени представи за начини на защита – сливане със средата и др.
	На слънце или сянка	<p>Изгражда динамични представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ небесни тела – Слънце, за небосвод – залез и изгрев; ✓ за поведението на животни и растения през дена и нощта, на слънце или сянка.
	Природните чуждеса на родината	<p>Изгражда конкретни представи за природни забележителности от неживата и живата природа:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ обобщени представи за „живо“ и „неживо“ в природата.
Святът на природата и неговото означаване	Чуждесата на водата Тайните на въздуха	<p>Изгражда динамични представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ свойствата на водата и значението им за съществуване на животните, растенията и човека. ✓ изгражда динамични представи за свойствата на въздуха и за значението им за съществуване на животните, растенията и човека.
	Край потоци, реки и блата	<p>Изгражда динамични представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ природна местност; ✓ поведенчески прояви на животни (хранене, придвижване в средата); ✓ за основните потребности на животните (вода, въздух, топлина, светлина, храна); ✓ конкретни представи за растителен свят в природни местности.
	Пътешествието на Земята	<p>Изгражда обобщени представи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ типични особености и поведенчески прояви на животните през сезоните; ✓ конкретни представи за основни (вода, храна, топлина) и специфични

	<p>(през сезона и в средата на обитаване) техни потребности;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ за типични нателни признаци на познати растения; ✓ динемични представи за промяна на живота в близката среда при определени циклични условия – сезонни изменения.
--	---

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Работата по екологичното възпитание на децата ще бъде резултатна, ако започне от ранното детство и се дава във водещата за предучилищна възраст дейност – игровата. В нея, както е известно се развиват както отгледните психологически процеси, така и цялостното изменение на личността, подготвя се възникването на следващата водеща дейност – учебната. Детската игра по същество е особена форма на обичуване както между децата и заобикалящата ги среда, така и между самите деца и възрастните, участващи в играта. В нея децата си разменят впечатления, предидат идеи, реализират и експериментират желани от тях проекти и ситуации, игрите имат определено емоционално, когнитивно и социализиращо предназначение. Децата трябва да се учат сами да изследват заобикалящата ги среда, да чувстват необходимост от самостоятелна преценка на екологосъобразността на дадена постъпка, да се насочва детската активност не само към взаимовръзката на дадено природно явление с неговата среда, а и към характера на тези взаимовръзки с оглед съхраняването на баланса между природното явление и средата му

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ е насочено към усвояване на знания за различни измисления на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

Интеркултурното образование в ДЦ е насочено към даване на познания за културата на всички общности в страната, към себепознание и себеразбиране от етническа принадлежност, избягване на предрасъдъците, приемане и уважение на културните различия, разбиране на хората с различна етническа и културна принадлежност.

ЦЕЛ:

Целта на интеркултурното възпитание и образование в ПУВ е формирането на интеркултурна компетентност която е необходима на различните етнически групи. В тази компетентност се включва способността, продължително и ефективно да се общува с различни култури, което предпоставя развитието на взаимен уважение и толерантност. Детската градина е първата институция, в която се реализира и осъществява на практика интеркултурното образование. Социализацията на децата от малцинствен произход е от особена важност, като се имат предвид условията в които те живеят.

Социализацията е механизъм на адаптация на детето към водещите норми и ценности, наложени от обществото и доминиращата социална група. Възможностите на ДЦ по успешна социализация на деца от различни етноси е възможно на равнище възрастна и възрастна среда. Възрастна среда се определя от възможностите за взаимодействие на ДЦ с други институции, най-важни от които са семейството и училището, някои фактори като регион, демографски условия, финансова обезпеченост. Възрастната организация на ДЦ като институция предпоставя, вписване на детето в цялата гама от социално-възпитателни взаимоотношения.

РЕАЛИЗИРАНЕ НА ИНТЕРКУЛТУРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ:

- интегрирано в обучението по образователните направления;
 - интегрирано в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие.
- В процеса на предучилищното възпитание, като се имат предвид особеностите на развитието на децата, се използват предимно *изрови форми и методи на работа*. Играта се явява естествена форма за усвояване на знания. Всяка от видовете игри може успешно да изпълнява определен тип задачи:

СРИ да пресъздава с помощта на въображението реални ситуации, поставяйки реални проблеми и търсейки конкретен резултат.

диджитална игра има предимно интелектуално-познавателен характер и насочва децата към лично усилие и постижение;

израма-драматизация синтезира в себе си игрова култура, художествена реч, изобразително изкуство, музика, танц. Творческото претворяване на взаимоотношенията между героите от литературни произведения, техните мисли и чувства, създават наследя, обогатяват естетическите чувства и възприятия на децата, у тях възниква желание за овладяване на изразителна реч. В процеса на разгръщане на играта, децата от различните етнически групи се явяват интерпретатори на художествени образи и едновременно с това проявяват свой собствен стил за изразяване на мислите и чувствата си.

В практиката се наблюдават случаи, при които децата с различен темперамент и приобщително едникви познания, имат различни адекватни възможности - част от тях по-трудно, а други по-лесно се адаптират към новите условия, към връстниците и към различните дейности в детската градина.

✓ Организирането на различни кръгове в детската насочва децата към избор на дейност, която е значима за него, осигурява му възможност за собствена изява и удовлетворение от достигнатите резултати. Свободният избор на съвместна дейност поощрява децата да развият комуникативните си способности. Разнообразните дейности в детската градина по различен начин стимулират комуникативната между децата.

Изисквания за интеркултурно образование и възпитание:

- * Стремек към премахване на социалната и говорната изолация на децата от малцинствен произход.
- * Формиране на чувствителност и приобщаване на децата от доминиращата култура към проблемите на децата с различен етнически произход.
- * Изтъкване на позитивните страни на отделните деца с цел да не се развие у тях чувството за малцинственост.
- * Включване на родители от малцинствата в педагогическата работа в детската градина.

Така посочените изисквания намират отражение върху отделни мероприятия които се провеждат в детската градина, като празнуване на Коледата според обичаите на различните етнически групи, отбелязване на важни събития и дати според националните календари. По този начин децата променят начина си на възприемане на различията, а от там и начина си на мислене, защото детската градина се превръща в място, в което те откриват съвместни, общи неща и по този начин развиват толерантност и възприемчивост и се подготвят да живеят заедно.

Нашият век е наситен с много източници на информация - телевизия, кино, видео, интернет и затова децата не се задоволяват само от съдържанието на учебно-възпитателния процес, а искат да търсят своето място в действителността около тях, искат да покажат своята позиция, да бъдат творци с развито въображение и находчивост. Не трябва да казваме на дете, че мечтите му са невъзможни или странни. В нашата работа никога не трябва да забравяме настоящето, което градим, защото именно то трябва да бъде бъдещето, което искаме.